

OBRRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzročilo in napredek slovenskega obrtništva

„Obrtni Vestnik“
izidaja
mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno K 60.—
polletno K 30.—
četrtletno K 15.—
posamezna številka K 2:50

Oficialno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug
v Ljubljani“ in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“
s sedežem v Celju in slovenskih obrtnih društev.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Ponatiski dovoljeni le z navedbo vira.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

Cene inseratom:

Pri 1 × objavi	1/3 str.	1200 K
" " "	1/2 " "	600 K
" " "	1/4 " "	300 K
" " "	1/8 " "	150 K
" " "	1/10 " "	75 K
Pri 12 kratni objavi	5%	
Pri 24 kratni objavi	10%	popusta

V. letnik.

V Ljubljani, dne 1. novembra 1922.

Štev. 20.

O obrtnem vajeništvu.

Predavanje g. I. Zadravca na mariborskem obrtnem kongresu.

Srečna misel vodilnih obrtniških krogov, prirediti poleg obrtne razstave, razstavo vajeniških del, mi daje prijeten povod, da se nekoliko približje pečam z mladeniči, ki se oborožujejo za svojo bodočnost z orožjem znanja in sposobnosti, ponosno, polni dobrih nad — hitę v življenje: to je naš obrtni naraščaj.

Moč in spretnost, s katerima narodi in njih stanovski poklici v gospodarskem boju medsebojno tekmujejo, temeljita v predpogojih skrbstva, s katerim se je mladost usposobila za življenje. Marsikak neuspeh v našem delovanju je pripisovati pomanjkljivosti vzgoje in izobrazbe.

Jasno je torej, da se mora, kakor vsako drugo delo, tudi obrtno delo — naučiti, in logično, da obstoja obrtno vajeništvo že od nekaj. Od kdaj, se ne da ugotoviti.

Učna obveznost, ki pomenja izvršbo gotove dobe, kot predpogoj za poznejše samostojno izvrševanje obrti, datira iz 14. stoletja in ima svoje korenine v tako zvanih, večinoma po mestih obstoječih cunftih kot nekakih predhodnikih današnjih obrtnih zadrug. Predpogoji za sprejem v učenje so bili takrat seveda strožji kot so danes. Dočim se danes v različnih obrtih ob sprejemu vajencev ne dela razlik glede spola in rojstva, pazilo se je v srednjeveški dobi strogo na to, da je bil obrtni vajenec moškega spola in zakonskega rojstva.

Poleg imenovanih pogojev se je zahtevala pripadnost h katoliški ali protestantski veri, zlasti pa se je z največjo doslednostjo od učenja rokodelstev odbijalo Slovane, ki so pod takratnimi razmerami in še dólgo pozneje veljali kot sužnji. V ogib prenapolnjenja v eni ali drugi stroki, se je sprejem učencev v dotični stroki za delj časa, često tudi za več let zaprl. Od takih odredb so bili izzeti edinole sinovi mojstrov.

Sprejem učencev se je izvrševal na gotov svečan način. Tudi poizkusne dobe so bile že tu in tam vpeljane.

Učna doba je bila naravno različna. Navadno se je zahtevalo pet let, od katerih pa se je mogel učenec pod gotovimi okolnostmi v zadnjem in celo v predzadnjem letu odkupiti. Tudi plača, katero je dobival mojster, je bila v svoji visokosti različna.

V marsikaterem oziru nas nekdanje organizacije — čeprav so bile iste primitivnega, rekel bi, staroveškega kopita — spominjajo na današnje zadruge.

Toda, kakor vsemu na svetu, prišel je tudi koncem 17. in v začetku 18. stoletja „cunftom“ konec. Mero-

dajnim vplivom obrtništva, ki se ni strinjalo z zaostalim sistemom svojih organizacij, se je posrečilo prevreči te naprave. Sledila jim je doba privilegijev in prostosti, ali kakor pravi zgodovina, doba dvornih dekretov.

Toda razsul med obrtništvo in navidezne prostosti niso blagodejno vplivale. Obrtništvo si je zopet začelo medsebojne zveze — svojih organizacij.

Tako je z obrtnim zakonom iz leta 1859. zopet prišlo do nekake, četudi potrebam daleko ne odgovarjajoče ureditve obrtnega vajeništva. Omenjeni zakon sicer ne določa nobene učne dobe, vsebuje pa razna druga, za vajeništvo važna določila, zlasti glede učnih pogodb, nadalje določbo, da mladoletni mojstri ne smejo sprejemati učencev. V zakonu od leta 1859. niso bile uvedene zadruge kot obligatne organizacije; vendar pa je bilo v istem splošno razmerje med učencem in mojstrom strogo precizirano in natančno predvideno, da je mojster odgovoren za moralno vzgojo in strokovno izobrazbo učencev.

Ob pomanjkanju kontrole glede te določbe, večinoma še ni bilo zadrug, a občine se niso brigale za obrtništvo, je postalo stanje za obrtno vajeništvo čim dalje slabše.

Šele obrtni zakon od 15. marca leta 1883., ki kakor znano opredeljuje obrte v vrste prostih in rokodelskih in ki za samostojno izvrševanje rokodelstva določa gotovo učno in usposobljenostno dobo, je ustvaril važne, rekel bi, nepresegljive pogoje za razvoj obrtnega vajeništva. Šele s tem zakonom so imele zadruge kot obvezne organizacije pravico, da nadzorujejo verskonravno vzgojo učencev in vse v zakonu navedene določbe ter sploh vse pogoje, ki urejujejo razmere med mojstrom in učencem. Noveliran obrtni red iz leta 1897. izpopolnjuje zopet bistveno določbe prej imenovanega zakona. Predvsem razširja dolžnosti mojstra in učenca ter ustvarja mogočen vpliv poklicnim organizacijam obrtnikov. Obrtna novela predpisuje obligatne obisk obrtnonadaljevalnih in strokovnih šol, nadzorovanje učencev, učne dobe, učne preizkušnje, odreja razmerje med učenci in pomočniki ter ustvarja predpogoje za redno izvršbo dolžnosti, tako od strani mojstra, kakor od strani učenca.

Skrb države v pogledu na obrtno vajeništvo pride tudi s tem do izraza, da so se z imenovanim zakonom poleg obrtnonadaljevalnih šol ustanovile važne institucije za pospeševanje obrtnega dela, to sta predvsem obrtnozadružni komisarijat ter obrtno nadzorništvo, katerih dela pa se končno vendarle stekajo v obrtno zadrugo, v korporacijo, ki je zakonita predstaviteljica obrtništva. Važen moment je — katerega nočem pre-

zreti — razmerje med vajeništvom in pomočništvom, ki se zlasti pri nas v mnogih slučajih zlorablja.

Umetni fabrikaciji pomočnikov je na vsak način treba zapreti ali omejiti pot. Mi opažamo tudi pri nas v zadnjem času, da se vse preveč učencev posveča ključavničarstvu ali kovinskemu obrtu sploh, dočim druge stroke le s težavo najdejo učencev. Na izvedbo vajeniških izkušenj bi se moralo paziti z večjo strogostjo. Učno izpričevalo kot tako ne pove ničesar. Koliko nesposobnih je med obrtništvom, ki se, kakor hitro odsede svojih par let in si pridobe par potrebnih izpričeval — osamosvoje! To so pospeševalci fušarstva, ki škodujejo sebi in drugim ter nas spravljajo v slab glas. Čim strožje so preizkušnje učencev, tem večja je njih vestnost pri izučanju.

Razstave vajeniških del so pravi blagoslov za izobrazbo vajeništva; te razstave so enako važne za mojstra kot za učenca, ker streme za tem, da pokažejo pred javnostjo, kaj *učenci znajo* in kaj se jih *more naučiti*.

Pazno oko si lahko ustvarja primere med strokovnimi znanjem posameznih učencev ter med sposobnostjo neposredno tekmujočih mojstrov.

Važne dolžnosti strokovnih zadrug obstoje tudi v teoretični naobrazbi učencev. Nam danes ne zadostuje, da kak učenec napravi čevlji ali hlače, mi rabimo naraščaj, ki bo vedel tudi s peresom ravnati, ki bo zmožen vsaj preprostega knjigovodstva, ki si bo znal izračunati stroške teh ali onih izdelkov, ki bo morebiti celo znal napraviti sedanjim časom primeren ofert in ki ne bo v temi lovil svojih odjemalcev. V današnjih dneh, ko stremimo za gospodarsko asociacijo, nam je zdrav pomočniški razvoj tako neobhodno potreben, kot kos vsakdanjega kruha in ravno zato nam je skrbeti za ohranitev in ustanovitev obrtnonadaljevalnih šol, še bolj pa za ustanovitev strokovnih šol, kar pa je edinole po večjih mestih mogoče. Tam, kjer ni mogoče ne eno ne drugo, bi bila koristna ustanovitev nedeljskih kurzov za vaje.

Končno je še važno vprašanje vajeniških domov. Vajeniški domovi imajo nalogo, da se učenci v prostem času nadzorujejo in navajajo k poštenemu družabnemu občevarju, k telovadbi, k pošteni igri; domovi nadomestujejo skupnost učnega mojstra z njegovimi učenci s tem, da učencem eventualno nudijo brezplačno hrano in stanovanje. Pod vestnim dobrohotnim nadzorstvom predstavljajo vajeniški domovi najkoristnejše predpogoje za нравno vzgojo učencev in za njih telesni in duševni razvoj.

Kot skromen pripomoček za razvoj obrtnega vajeništva bodi mi dovoljeno, da te vrstice polagam našim zadrugam, našim mojstrom, pomočnikom in učencem v dobrohotno upoštevanje, ključ našemu krepkemu slovenskemu obrtništvu in z njim vred celokupnemu obrtništvu in z njim vred celokupnemu obrtništvu in z njim vred celokupnemu obrtništvu in z njim vred celokupnemu obrtništvu: *Naprej!*

Prof. Alojzij Repič:

Pedagoškodidaktične smernice kiparskorezbarskega pouka na obrtnih šolah.

(Dalje.)

Poučnovzgojno delo ureja učitelj po fiziologiji dela in psihologiji pozornosti. Fiziologija uči, da zahteva vsaka jačina in trajanje dela gotov odmor, počitek. Učitelj mora torej modro pretehtati težo dela in trajanje (dolžino) časa, da se pravilno menja

ritem dela in počitka. Torej ne preoblagati s pretežkim in dolgotrajnim delom! S tem se povzroča nepotrebno in preveliko utrujenost, zvezano z neprijetnim občutkom, kateri ubija veselje do dela in poklica, ker ga učenec le prerad prenaša na predmet. Važna je tudi pravilna doslednost dela: 1. da se postavi na prve, izpočite ure pouka težje delo; 2. da v splošnem načrtu sledijo lažjim vajam težje in ne narobe.

Psihologija pozornosti uvažuje posebnost kiparsko-rezbarske stroke z ozirom na dušno utrudljivost, ker nudi vsaka druga obrt več izpembe. Večkrat se namreč zgodi, da traja isto kiparsko ali rezbarsko delo po več mesecev ali celo leto dni. Psihološko ni težko razumeti, kako izredno vztrajnost in potrpežljivost zahteva tako delo in kako mora že učitelj v tem zmislu vežbati, trenirati vztrajnost in razpoložljivost svojih učencev. Dolgotrajna enakomernost otupi vso pozornost in sposobnost razlikovanja, vzame veselje do dela in slabi živahni vznik razpoloženja. A oboje, vztrajnost in razpoložljivost, sta predmeta vaje in oboje moremo s primerno vajo (duševno gimnastiko) okrepiti, oziroma poljubno preklicati, računajoč s prirojeno napako marsikakega umetnika, s finim, izredno utrudljivim živčevjem. Hitra utrudljivost in pomanjkanje razpoloženja ovirata najbolj umetniško delo. A vedno iznova je potrebno dokazati učencem, da je tako zvano razpoloževanje (inspiracija) večkrat prazna fraza, ki daje na eni strani potuho lenobi, na drugi pa ne umeva fiziologije dela. Vsakdo ve iz lastne izkušnje, da moramo dostikrat pri začetku dela, preden se spravimo k risanju, učenju itd., premagati nekak upor, ki tvori samo prehod k drugemu delu. Ko se kolo enkrat zasuče, teče samo dalje. Tako je tudi z razpoloženjem. Človek mora začeti delati, če je razpoložen ali ne, delo gre vedno gladkeje izpod rok, z delom pride razpoloževanje, kakor tek z jedjo. To je velika skrivnost dela in uspeha, katero mora poznati vsak učenec.

Kar se pa tiče prave odmere težkoče dela in trajanja (dolgotrajnosti) časa, uči vsakdanja izkušnja, da je srednja mera najboljša, da je posebno nevarno nalaganje pretežkega in predolgotrajnega dela, ker isto samo slabi uspeh in sposobnost. Pri tem ne smemo prezreti še nekega dejstva iz fiziologije dela, da utrujenost namreč ni nikoli absolutna, veljavna tudi za vsako drugo delo. Pozornost je utrujena le z ozirom na gotovo delo, a je čila za kako drugo delo. To važno dejstvo onemogoča mislečemu učitelju, potrebni odmor učencev plodonosno izkoristiti z menjavo dela, tako da učenec s počivanjem ne izgubi nobenega časa.

Strokovne vaje v vsakem delu (v obdelovanju lesa ali kamena) se vrše po gotovem redu, splošno po sledečih treh stopnjah: 1. propedeutične (pripravne) vaje za pravo delo in vežbanje čutil (očesa, roke); 2. strokovne vaje v obdelovanju pravega materiala (lesa ali kremenca); 3. pomožne vaje v pomožnih delih, potrebnih za pripravo in popravo materiala in orodja ter za izpolnitev, dovršitev glavnega dela, nadalje v tistih pomožnih delih, ki omogoča ekonomično (okrajšano) izvršitev (n. pr. raba šestila, merila, fotografije itd.). Vsaka vaja vežba enakomerno sposobnost duha (v spominu pravilno zasnovanje, spočetje umetniške ideje s pravilnim estetičnim občutkom) in sposobnost telesa (mišice rok). Vaje so dvojne, ali predpisane ali proste. Predpisane se vrše po predlogah pod vodstvom učitelja,

v prostih vajah razvija učenec samostojno svojo duševno (koncipiranje umetniških idej) in telesno (ročna spretnost) sposobnost. Pri vežbanju samostojnosti je paziti na dvoje, da se ne vežba samo mehanična, pasivna in repoduktivna samostojnost dela po predlogah in naročilu, ampak tudi produktivna samostojnost, to se pravi, sposobnost lastne duševne koncepcije, kompozicije umetniške ideje (misli), katero potem roka sama prenese iz notranjega sveta spomina v zunanji svet v obliki plastičnega izraza. Vsaka umetnina je samo zunanji izraz gotove notranje ideje.

Vaje v samostojnem duševnem delu, v kompoziciji umetniške misli se morajo začeti že v 2. in 3. letu, seveda postopoma, začenši z najpreprostejšimi nalogami. Ker v šoli med poukom ni časa, naj se da vsak mesec ena naloga, katero učenec tekom enega meseca izvrši v prostih urah, in sicer v plastilinu, kolikor mogoče v splošnih potezah in preprostih ploskvah, samo toliko, da učenec svojo umetniško misel izrazi. Proste vaje naj učitelj konsignira samo v splošnem in opozori učenca zlasti na napake pri naganju, izpolnitvi prostora in pravilnega grupiranja, a nikoli naj se ne spušča v podrobnosti ali zahteva podrobne izvršitve, ker do tega pride učenec šele pozneje sam. Neverjetno je, koliko pridobi tekom enega leta učenec s prostimi vajami in kako so baš proste vaje neprecenljive vrednosti za ves njegov poznejši razvoj.

V pripravnih vajah mora postopati učitelj s posebno previdnostjo in učenec mora začeti vedno iznova (obnovo), čeprav je delal že kaj popolnejšega. V začetku naj dela učenec samo s prostim očesom in prosto roko, da se vadi oko razmerja in oblik, a roka spretnih in umerjenih gibov. V tej obliki se ima šestilo popolnoma odstraniti. Pripravne vaje se začnejo vedno z risanjem in modeliranjem. Z risanjem se vadi oko in roka, brez škode se mora napaka zbrisati in toliko časa popravljati, da je črta ali oblika popolna. Enako se vadi oko in roka tudi pri modeliranju, tudi tukaj se brez škode napačna črta, oblika odreže in naloži z novim materialom. Ker se zahteva pri sprejemnem izpitu za višje šole tudi modeliranje po naravi, je potrebno, da se določi na obrtni šoli za modeliranje po naravi (obraz in truplo) vsaj po 4 ure na teden za vajo v oblikah in proporcijah. V začetku se istotako pri modeliranju ne sme zahtevati podrobne izvršitve, ampak samo spretnost v hitrem in sigurnem naganju pravilnih ploskev. Ko se učenec tega navadi, potem šele pride podrobna izvršitev v poštev. Tu smo opazili razliko materiala in njega pomen za vaje. Ko bi se pripravne vaje začele z delom v lesu, potratilo bi se nepotrebno preveč materiala in časa, namesto zarezane oblike mora učenec prilepiti nov košček lesa in naposled dobi namesto celotnega dela nekako zmašilo ali skrupcalo. Še nevarnejši je začetek s kamenom, ako tukaj dleto preveč odkleše, je delo z materialom vred uničeno.

Prve predloge naj bodo kar mogoče preproste s širokimi in ravnimi oblikami, a dleto ploščato s poševno ostrino (Balleisen). Tako se vadi učenec že pri prvem delu čisto rezati oblike v širokih, ravnih ploskvah. Prve predloge ne smejo biti male in komplicirane, n. pr. mali grbi, heraldski modeli (Herbschmitt) itd., z malo predlogo in malim dletom se učenec le muči, zapravlja že itak pičlo odmerjeni čas, pri delu obupuje, ker ne vidi nobene ploskve. Ako se

mu da pozneje veliko dleto v roke, se ustraši, ker ni navajen rezati na široko.

Nastane vprašanje, v katerem materialu naj se začno strokovne vaje, ali v lesu ali v kamenju? Ali se naj učenec izvežba sam v obdelovanju lesa ali obeh? Les in kamen sta dva različna materiala, zahtevajoča posebno tehniko obdelovanja, posebnega orodja, torej tudi posebno izvežbanega učitelja! Za absolutno obrtno šolo je potrebno, da se enakomerno izuri v obdelovanju obojnega materiala, vsak mojster sprejme rad takega pomočnika, ker mu ni treba iskati za vsako delo posebnega delavca.

Obdelovanje se ima začeti vedno z lesom, ker izkustvo uči, da se pomočnik, izvežban le v obdelovanju kamena, le počasi ali celo nikoli ne more navaditi čisto odrezavati v lesu. Nasprotno pa se pomočnik, izučen najprej v obdelovanju lesa, v neverjetno kratkem času privadi obdelovanju kamena. S tem je podan dokaz, da se mora učenec najprej popolnoma izučiti v lesu, potem šele sme preiti na kamen. Tako se navadi zanesljivo in enako dobro obdelovati obojen material. Napačna je torej metoda tistih učiteljev, ki takoj od vsega začetka in principijelno menjavajo material, za delom v lesu nalože učencu že drugo delo v kamenju, preden je dosegel v lesu popolno sigurnost in spretnost. Tak učenec nazadnje ne zna nobenega dela popolno in pravilno. Tako menjavanje materiala je dovoljeno šele v zadnjem letu, ko je učenec že enakomerno izurjen v obojem materialu.

Ker se pripravne in strokovne vaje (predpisane in proste) vrše po predlogah, oziroma po naravi in pod vodstvom učitelja, ima psihologija pomoči določiti natančno mejo, katero učitelj ne sme prekoračiti, da se na eni strani učenec popolnoma izvežba, a na drugi strani ne izgubi svoje samostojnosti. Učiteljevo sodelovanje (pomoč) ima dvojen namen: 1. da vodi učenca v vztrajnosti (potrpljenju) in veselju za delo; 2. da ga strokovno vodi in izpopolnuje. Pripetijo se namreč slučajji, da ima učenec dobro voljo in veselje, ali nobene vztrajnosti, ker je navajen le površnega dela. Če se od kakega učenca takoj zahteva popolna izvršitev, onemore in izgubi veselje do dela, ker mu isto traja predolgo. Tu je napočil trenutek, da priskoči učitelj na pomoč in pomore izvršiti učencu delo, dvigajoč mu pogum in samozavest z opozarjanjem na vedno večji uspeh in napredek, tako da se loti učenec v vztrajnosti in dobiva od dela do dela večje veselje do poklica. Priskočiti je treba na pomoč pravi trenutek in le za kratek čas, da onemogli, utrujeni učenec oživi in dobi vzpodbudo za nadaljnje delo. Nikoli pa se ne sme pomoč udeleževati v takem obsegu, da je delo na vse zadnje prav za prav le učiteljevo, ne pa učenčevo. S preradodarno pomočjo se učenec poleni in postane nesamostojen, isto se zgodi, če učitelj učenca zanemarja in preveč prepušča samega sebi. Učitelj sodeluj s svojo pomočjo le pri začetnikih prvi dve leti, v zadnjem letu se omejij le na malenkostne korekture in izpopolnitve, tako da učenec v zadnjem letu res samostojno izvršuje svoja dela. Modra omejitev pomoči pa je potrebna tudi iz praktičnega razloga, da se učenec pripravljaj že v šoli za samostojno delo v delavnici. Učitelj ne sme vedno stati za hrbtom učenca, ki se naj navadi delati, četudi ni učitelja v učni sobi. S tem seveda ni rečeno, da bi smeli učitelji izostajati cele ure in prepuščati učence lastni usodi, lahko pa tačas izvršuje kako lastno delo v isti učni sobi, da vzdržuje tako že sama prisotnost učitelja

potrebni red in disciplino. Vsak učenec mora ostati na svojem mestu pri svojem delu, nikdar ne sme postopati od součenca do součenca, moteč in vzdržujoč ga pri delu. V učni sobi vladaj strog red, vse mora urno in živalno delati, vse se mora gibati kakor v praktični mojstrovi delavnici. Splošna živalnost dela mora s svojim vzgledom vplivati tudi na manj marljive in vztrajne učence ter jih siloma kakor deroča reka vleči s seboj.

Tretja stopnja pomožnih vaj obsega pomožna dela: pripravljanje in popravljanje orodja vseh vrst, rabo pomožnega orodja (šestila, merila, strugala [Raspell in pil], mešanje bray, barvanja, zlatenja. V pomožnih delih se vežbaj učenec že od vsega začetka, sam si mora znati nabrusiti dleto in tudi popraviti pokvarjena železa za kamen, to je kovati in kaliti, ker drug ne ve, kako prvotno obliko je imelo odlomljeno železo. Pripetilo se mi je, da mi je nekdo kalil železo, katero je bilo samo skrivljeno. Enako si mora učenec sam nabrusiti tudi skobelj (oblič) in žago, znati mora oskobljati (poobljati) ravno ploskev ter pravilno prilepiti les itd. Ne sme se več pripetiti, da bi si absolvent obrtne šole sam ne znal pripraviti orodja. Z ozirom na potrebo hitrega in natančnega izdelovanja se naj učenec vadi tudi v rabi pomožnih sredstev, omogočujočih hitro in natančno izvršitev, v prvi vrsti torej šestila in prerejnih črt, ležečih v kljuko druga na drugi. Tako si učenec hitro in zanesljivo pomeri vse važnejše točke, da pride vsaka ploskev in oblika na pravo mesto. Izvežbati se mora najprej v delu s prostim očesom in prosto roko, a z ozirom na konkurenco in potrebo urnega dela, se sme po dovršeni izobrazbi posluževati tudi navedenih praktičnih pomočkov.

(Konec prihodnjič.)

Obrtnik in novi davčni načrt.

Nobena stvar ne sega tako globoko v življenje obrtnika, kakor davčno breme. Zato je nujno, da posveča obrtnik novim davčnim načrtom vso svojo pozornost, zato je treba, da se pečamo tudi z zakonskim načrtom o neposrednih davkih, ki ga je te dni predložila vlada.

Eno hvalevredno stvar smemo vladnemu načrtu brez vsega pripoznati. To je prizadevanje, da se davki po vsej državi izenačijo. To je stara zahteva vseh obrtnikov in sploh vseh pravičnih ljudi; zato je stremljenje po izenačenju davkov podpirati.

Toda to izenačenje mora biti pravično, mora biti tako, da bodo tudi vsi deli države res plačevali davke v enaki meri. Te vrline pa vladnemu načrtu žalibog ne moremo pripoznati. Naj omenimo le eno stvar: Kakor svoje dni, ko se je določila taksa na vozila na vzmeteh, tako se tudi sedaj ponavlja ista napaka. Južni kraji naše države so kulturno zaostali in tam so vozovi na vzmeteh bele vrane, saj je večina voz celo brez zavore. Če se torej določi taksa na vozila na vzmeteh, potem bodo formalno sicer prav vsi državljani enako obdavčeni, v resnici pa bodo plačevali davke le naši kraji, kjer je večina vozov na vzmeteh.

Prav taka napaka je v novem vladnem načrtu o neposrednih davkih. Uvaja se davek na sobe. Pri nas na deželi ni hiše, kjer bi bila le ena stanovanska soba. V južnih krajih pa niso nobena redkost hiše z enim samim prostorom, ki služi istočasno kot stanovanje in kot hlev. Posledica tega dejstva je, da bi zopet mi plačevali ta davek v veliki meri, južni kraji pa le v neznamni meri. Tako izenačenje davkov seveda ne moremo odobravati, temveč ga moramo z vso odločnostjo odkloniti. —

Zahtevamo dejansko izenačenje davkov, a ne formalno, in po vsej pravici. Ravno južni kraji so najbolj bogati in zato tudi v prvi vrsti dolžni, da plačujejo davke v istem razmerju kot mi. Ne oni, ampak mi smo v pasivni deželi, vsled česar moramo letno plačevati južnim krajem milijone in milijone za svojo prehrano.

Vladni načrt o neposrednih davkih pa pomeni tudi za obrtnika težko in, reči moramo, krivično breme. Uvaja se zopet davek na poslovni promet, katerega ne bi bil oproščen niti majhen gostilničar na deželi. Na novo se uvaja premoženjski davek, in sicer že na premoženja od 25.000 dinarjev dalje. Vsled današnje nizke vrednosti denarja bi plačeval premoženjski davek že vsak revež. Najbolj pa moramo odkloniti zahtevo, da zapade davčnemu vijaku tudi vsako posojilo. Če kdo posodi obrtniku 1000 dinarjev, je treba to posojilo takoj prijaviti davkariji, sicer zadene posojilodajalca občutna kazen. Da je pri takih določbah ohranjen tudi sistem davčne špijonaže, je razumljivo.

Navedli smo iz novega davčnega načrta le par določil, in že je vsakomur jasno, da pomeni novi davek za obrtnika težko krivico in neznosno breme. Zato je dolžnost obrtnikov, da store vse, kar je v njih moči, da se novi davčni načrt izpremeni tako, da bo za obrtnika znosen in da mu ne onemogoči življenskega obstoja.

Ne pomaga pa, če samo godrnjamo in zabavljamo, temveč je treba delati in se učiti, ker le tako moremo uveljaviti obrtniške interese tudi v novem davčnem načrtu.

Toda svojo dolžnost mora tukaj storiti vsak obrtnik. S tem pridemo do one točke, ki smo jo na tem mestu že toliko obravnavali in ki še vedno ni našla pri obrtnikih onega odmeva, kakor bi bilo želeto v interesu obrtništva.

To je obrtniška organizacija. — Smelo lahko rečemo, da je za obrtnika pravičen davek vprašanje obrtniške organizacije. Če bodo vsi tisoči in tisoči slovenskih obrtnikov v močni obrtniški organizaciji, potem bo glas obrtnikov upoštevan in nihče se ne bo osmelil, da bi šel preko obrtniškega interesa na dnevni red. Če bodo pa obrtniki tako neorganizirani in tako razkropljeni kakor so danes, potem bo lahko sklenjen tudi najbolj krivičen davek na obrt in noben obrtnik ga ne bo mogel preprečiti. Davčno vprašanje je zadeva obrtniške organizacije in to bodi obrtnikom vedno pred očmi.

Ustanovitev in ustroj obrtnega sodišča.

Z zakonom z dne 27. novembra 1896., št. 218 d. z., so se uvedla v bivši Avstriji obrtna sodišča, katerih ustanovitev za posamezne okraje je prepuščal ta zakon justičnemu ministru v sporazumu z dotičnimi ministri po zaslišanju deželnega zbora.

Ustanavljala so se potem obrtna sodišča v večjih in najvažnejših industrijskih mestih in slednjič ustanovilo se je obrtno sodišče tudi v Ljubljani z naredbo justičnega ministru z dne 1. julija 1909.

Krajevna pristojnost tukajšnjega obrtnega sodišča se razteza na okoliš okrajnega sodišča ljubljanskega, stvarna pristojnost pa obsega vsa v tem okolišu ležeča podjetja, na katera se uporablja obrtni red, izvzemši železnice, ter določa poznejši zakon o trgovskih nastavljenih (16. januarja 1910., št. 20 d. z.) tudi pristojnost obrtnega sodišča za spore iz službenih razmerij, urejenih s tem zakonom.

Obrtno sodišče je osobito pristojno za mezdne spore, za spore glede delovnega ali učnega razmerja, za spore glede odškodnin iz takega razmerja, nadalje glede izročitve in vsebine delavskih knjižic in izpričeval, za spore glede stanovanj v delavskih hišah in za spore med delavci istega podjetja zaradi skupno prevzetega dela.

Tukajšnje obrtno sodišče obstoji iz predsednika in njegovega namestnika, ki morata biti sodnika po poklicu in ki oba imenuje ministrstvo pravde izmed sodnikov deželnega sodišča, poleg teh iz 48 prisednikov in 28 namestnikov; vsled zakona o trgovskih nastavljenicah iz leta 1910. pa še iz 4 nadaljnjih prisednikov in 4 namestnikov.

Nadalje je 16 prisednikov pri prizivnem sodišču. Prisledniki se izvolijo iz 4 skupin obrtnih obratov (I. veliki obrati, izvzemši trgovinske obrate, II. mali obrati z isto izjemo, III. trgovinski obrati, IV. skupina, ustanovljena vsled zakona o trgovskih nastavljenicah). V vsaki skupini volijo polovico prisednikov, oziroma namestnikov, delodajalci in polovico delojemalci, in sicer voli:

I. skupina 16 prisednikov in 8 namestnikov, II. skupina 20 prisednikov in 12 namestnikov, III. skupina 12 prisednikov in 8 namestnikov, IV. skupina 4 prisednike in 4 namestnike.

Razen tega voli vsaka skupina 4 prisednike prizivnega sodišča. — Zadnje volitve so se vršile meseca septembra 1921. Obrtno sodišče razpravlja in sodi v senatu, obstoječem iz predsednika (ali namestnika) in dveh prisednikov, izmed katerih mora biti eden podjetnik, drugi delavec. Obrtno sodišče razsoja v sporih do 500 K končno in je zoper razsodbo dopusten priziv le zaradi ničnosti, v sporih o višjih zneskih je pa priziv sploh dopusten.

V drugi stopnji razpravlja potem deželno kot prizivno sodišče v senatu, obstoječem iz treh poklicnih sodnikov in iz dveh prisednikov.

Na deželno sodišče gre tudi rekurz, v kolikor je dopusten v postopanju pred obrtnimi sodišči.

Za izvršitev na podlagi razsodb in poravnjav obrtnega sodišča je pristojno okrajno sodišče v Ljubljani.

Obrtno sodišče je sicer samostojno, le nadzorstveno in disciplinarno oblast nad njim ima predsednik deželnega sodišča.

Za uradne prostore, za kurjavo, razsvetlavo, pisarniške in druge stvarne potrebe imajo skrbeti občine, spadajoče v okoliš ljubljanskega okrajnega sodišča v razmerju predpisane pridobnine in dohodnine.

Ostale stroške trpi država.

Ljubljansko obrtno sodišče je nastanjeno v justični palači, ker ni bilo na razpolago primernejših prostorov, morajo pa navedene občine plačevati sicer neznamen pri-spevek za prepustitev prostorov, kurjavo in razsvetlavo.

Razno.

Obrtni koledarček za leto 1923. bo izšel tudi letos z jako bogato in za obrtništvo zanimivo vsebino. Cena mu še ni določena, vendar pa ne bo previsoka. Razpošiljal se bo po poštnem povzetju vsem našim naročnikom in tistim, ki ga bodo posebej naročili. Kdor izmed naročnikov bi ga hotel prevzeti, naj nas blagovoli obvestiti, da si ne bomo delali po nepotrebnem poštnih stroškov.

Špediterski tečaj v Zagrebu. Po naredbi pokrajinske uprave, oddelka za prosveto in vero v Zagrebu, se odvarja

na kr. trgovski akademiji v Zagrebu večerni špediterski tečaj. Tečaj se bo vršil zvečer od 7. do 9. in pol v prostorih akademije. Predavalo se bo: železničarstvo, parobrodstvo, carina, pošte in brzojavi, prometni zemljepis, narodno gospodarstvo, špediterstvo z ozirom na skladišča, korespondenco in terminologijo, špedicijsko knjigovodstvo in trgovsko aritmetiko ter trgovsko zakonoslovje. Vpis se začne dne 16. t. m. pri ravnateljstvu trgovske akademije in Savezu špediterjev kraljevine S. H. S. Prilaz D. Deželića 75.

Premogovni zakladi Slovenije. Slovenija je na glasu po svojih velikih ležiščih premoga, ki je poleg Bosne, Srbije in Macedonije najbogatejša krajina v tem oziru. Dandanes je v Sloveniji okoli 50 premogovnikov, izmed katerih jih je samo nekaj čez 20 v obratu. Dobiva se iz njih temen (moten) premog, rjav premog in lignit. Produkcija je znašala leta 1913. 1½ milijona ton, kar je bilo preko 40% produkcije vseh dežel, ki sedaj sestavljajo jugoslovansko kraljestvo. Leta 1919. so v Sloveniji izkopal 1.169.635 ton, kar znaša napram celokupni jugoslovanski produkciji v tem letu okoli 40%. Leta 1920. se je produkcija dvignila na 1.216.376 ton ter je bila v letu 1921. še nekoliko večja. Kar se tiče kakovosti premoga, stoji v prvi vrsti premog iz državnega rudnika v Zabukovci s 5400 kal. gorilne vrednosti, nato pridejo po vrsti premogovniki Trboveljske premogokopne družbe: Zagorje, Hrastnik, Trbovlje, Ojstro, Rajhenburg in Kočevje, ki imajo razen Kočevja (3700 kal.) med 4700—4000 kal. gor. vrednosti. Sledijo še rudnik v Št. Janžu (A. Jakil, Karlovac) s 3740 kal., državni premogovnik v Velenju (3000 kal.) in premogovnik v Brezovici s 3000 kal. Tudi kar se tiče količine premoga ostanejo naštetim premogovniki približno v isti vrsti — to se pravi: najboljši premogovniki so obenem tudi največji. Na prvo mesto pride Trbovlje s produkcijo 463.000 ton v letu 1919. in 492.000 ton v letu 1920. Ni dvoma, da tudi Slovenija ni še dovolj preiskana z ozirom na premog, vendar že sedaj produkcija daleko nadkriljuje potrebo dežele. V letu 1920. se je v Sloveniji porabilo 620.000 ton, ostalo se je izvozilo v druge pokrajine države, predvsem v Hrvatsko (180.000).

Ukinjenje naplačila državne trošarine na parafin, ceresin in stearin. Ker se je pojavilo vprašanje, če se mora naplačevati pri uvozu parafina državna trošarina pri carinarnicah, ako poda uvoznik na deklaraciji izjavo, da bode iz le-tega izdeloval sveče, je izdalo Ministrstvo financ SHS, Generalna direkcija carin, pojasnilo z dne 4. oktobra 1922. D. Br. 60.744, ki se glasi: Ker parafin, ceresin in stearin niso trošarinski predmeti, marveč sirovine za izdelovanje trošarinskih predmetov, bodo carinarnice pri uvozu navedenih predmetov naplačevanje državne trošarine ustavile, a obvestile o vsaki izvršeni uvozni odpremi Finančno kontrolo, odnosno trošarinsko oblast, z navedbo: kdo je uvozil, kdaj, po kateri deklaraciji in katero količino blaga in da na to ni bila naplačana trošarina. S tem se ukine razpis D. Br. 39.748 od 20. julija 1921.

Urad za inozemsko trgovino v New-Yorku. Merchante Association v New-Yorku je organizacija za pospeševanje trgovine med Zedinjenimi državami in inozemstvom, ki ima poseben oddelek za zunanjo trgovino. V organizaciji je včlanjenih nad 600 večjih tvrdk, uvoznikov, izvoznikov, industrijcev, bankirjev, skratka zastopnikov vseh panog trgovske podjetnosti New-Yorka. Organizacija se pa ne bavi neposredno z nakupom ali prodajo, ampak pomaga samo pri vzpostavitvi trgovinskih stikov med new-jorškimi in inozemskimi trgovci. Organizacija vabi vsakoga, ki želi v New-Yorku kaj nabaviti, ali pa tam kaj

prodati, kdor želi imena tvrdk te ali one panoge iz gošpodarskih krogov New-Yorka, da se obrne na organizacijo ter da ji sporoči svoje želje. Informacije se dajejo brezplačno. Naslov organizacije je: The Merchants Association of New-York, New-York, 233 Broadway.

Za nadzornika obrtnih nadaljevalnih šol v Sloveniji je imenoval oddelek ministrstva trgovine in industrije Mihaela Presla, profesorja na telniški srednji šoli v Ljubljani.

Obratne nezgode, kako se prijavljajo. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani ponovno opozarja vse delodajalce, ki zaposlujejo osebe, katere so po zakonu za zavarovanje delavcev za slučaj bolezni in nezgode zavarovane, da morajo v zmislu § 99. tega zakona vse obratne nezgode, ki se pripete njih uslužbencem, v dveh izvodih prijaviti potom pristojne poslovalnice na Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani na tiskovinah, ki se dobe brezplačno pri vseh poslovalnicah okrožnega urada. Dogaja se, da delodajalci nezgode prijavljajo bodisi naravnost političnim oblastem (okrajnim glavarstvom, mestnim magistratom) ali pa okrožnemu uradu, kar pa ni pravilno in je v stanu, da povzroči zakasnitev v priznanju nezgodnih rent. To navodilo pa ne velja za one zavarovance, ki so člani bratovskih skladnic in blagajen prometnih podjetij, za katere v panogi bolniškega in nezgodnega zavarovanja okrožni urad ni pristojen.

Vračanje razlike med maksimalno in minimalno tarifo za uvoz blaga v Nemčijo. Na intervencijo trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani je odločil carinski svet dne 3. oktobra t. l., da je trgovska pogodba z Nemčijo stopila 10. junija v veljavo. Ker so carinarnice začele uporabljati za uvoz blaga iz Nemčije minimalno carinsko tarifo šele dne 23. junija, se bo vrnila razlika med maksimalno in minimalno carinsko tarifo vsem strankam, ki se v predpisanem roku, t. j. tekom 6 mesecev od dneva vplačanja carine, obrnejo s tozadevno prošnjo na generalno direkcijo carin. Prošnji je priložiti razen duplikata uvozne deklaracije še izpričevalo o izvoru ter potrdilo od carinarnice, da je bilo izpričevalo o izvoru že o priliki carinjenja predloženo ter sprejeto in pridržano pri deklaraciji ali pa da je bilo vrnjeno uvozniku in ni bilo sprejeto. Glede vrnitve ležarine pa se bodo posamezni slučajji o tozadevnih prošnjah posamezno ocenili, ako bodo prošnje v predpisanem šestmesečnem roku predložene generalni direkciji carine.

Uvoz jugoslovanskega vina v Češkoslovaško. Ministrstvo trgovine in industrije obvešča trgovsko zbornico, da je po sklenjeni specijalni trgovski pogodbi med našo kraljevino in češkoslovaško republiko dovoljen uvoz 150 tisoč hektolitrov vina na Češkoslovaško, in sicer brez obveze za odkup enake količine vina češkoslovaške provenijence. Uvoz navedene količine vina na Češko se vrši na podlagi uvoznih dovoljenj, ki jih izdaja češkoslovaško trgovsko ministrstvo. Dovoljenja se dajejo samo domačim, t. j. tvrdkam, ki imajo sedež na Češkem. Ministrstvo priporoča, da stopijo naši vinski eksporterji v stik s češkoslovaškimi tvrdkami, da bi se mogel gornji kontingent v polni meri izkoristiti in da bi naša vina pridobila tudi za bodočnost češkoslovaški trg. Zato se priporoča izvoznikom, da eksportirajo le najboljše kvalitete vin.

Iz prakse našega obrtnega sodišča. Tožencu B., čigar tvrdka je sicer vpisana v trgovski register, je zaplenilo oblastvo večjo množino zlatnikov, ker je bil osumljen, da jih je nameraval iztihatapiti v inozemstvo. Da se obvaruje škode, pogodila sta se s tožiteljem A., da bo ta posredoval, da se bo zaplemba razveljavila. Tožitelj A. je trdil, da je imel s posredovanjem mnogo izdatkov ter je

v plačilo teh izdatkov in ostanka obljubljenega nagrade iztoževal znesek 50.000 K. Trgovsko sodišče je tožbo takoj brez določitve naroka zavrnilo, ker ne more biti govora na toženčevi strani o kakem trgovskem opravilu v zmislu trgovskega zakona in tudi ne, da je to opravilo spadalo obratu njegove trgovske obrti, katere obratni predmet je glasom trgovskega registra trgovina z vinom in mešanim blagom. — Tožitelj V. P. je bil od 20. januarja 1922. pri kavarnarju M. I. kot poslovođa v službi z mesečno plačo 1000 K, prsto hrano, stanovanjem in perilom. Dne 17. februarja 1922. je odpovedal tožitelju službo na 14 dni, toda toženec ga je že 22. februarja 1922. odslovil. Tožitelj je zahteval za vso odpovedno dobo plačo in odškodnino za hrano in stanovanje. Obrtno sodišče je zavrnilo tožbeni zahtevek, ker se je izkazalo, da mu je tožitelj pretil, da mu bo škodoval, kjer bo mogel, češ, da dobi tudi od lišnega gospodarja 5000 K, če mu pomaga toženca spraviti iz hiše, nadalje, da bo toženca ovadil policiji zaradi prekoračenja policijske ure in da bo sicer šel on od hiše, kmalu za njim pa tudi toženec. V teh pretnjah, katerih uresničenje bi utegnulo biti za toženca zvezano z izdatno gmotno škodo, uvidelo je sodišče tako pretenje in tudi žalitev, da je bil toženec po obrtnem redu opravičen, tožitelja takoj odsloviti. Vsled tega je tožbeni zahtevek zavrnilo. — Tožiteljica M. Z. je vstopila 22. maja 1922. kot kontoristinja v službo pri stavbeniku I. B. z mesečno plačo 3000 K. Dogovorila sta sedemtedensko odpovedno dobo. Dne 1. julija 1922. je toženec I. B. tožiteljico brez odpoveda odslovil, vsled česar je tožiteljica zahtevala plačo za odpovedno dobo v znesku 4500 K. Toženec je ugovarjal, da je bil k takojšnji odsložitvi upravičen in je kot razloge navajal: 1.) da je tožiteljica neredno zahajala v službo, včasih celo 10—15 minut prekasno, ni pa trdil, da jo je radi tega opominjal; 2.) da je tožiteljica nekoč vpi-sala že s svinčnikom v knjigo znesek prevzetih znamk in kolekov 58 Din, potem pa to izradirala; 3.) da je izgubila tožiteljica zavitek s plačo nekega delavca, ki bi jo bil ta moral dobiti v soboto. Toda izkazalo se je pri razpravi, večinoma po toženčevem priznanju, da je tožiteljica prišla le izjemoma par minut prepozno in še takrat večinoma vsled potov, opravljenih za toženca, kar pa nikakor ne znači zanemarjanja službe skozi razmeroma izdaten čas, kar bi v zmislu zakona o trgovskih nastavljenih opravičevalo odslovitve brez odpovedi. Izkazalo se je nadalje, da je imela tožiteljica znesek znamk in kolekov zapisan na posebnem lističu v svojem predalu in je neutemeljena domneva, da si je nameravala znesek prilastiti, kar velja tudi glede delavčeve plače v zavitku, ki ga je tožiteljica, kakor je trdila, nehote zmešala med druge papirje, kajti toženec je priznal, da je tožiteljica, ko je prišel dotični delavec po plačo in ona zavitka ni mogla najti, izjavila takoj, da znesek poravnava iz svojega in je bilo sploh izključeno, da bi bila nameravala znesek pridržati za se, ker je bilo vendar nedvomno, da bo delavec prišel po plačo. Ker v teh od toženca ugovorjenih okoliščinah obrtno sodišče ni našlo zakonitih razlogov za takojšnjo odslovitve, je tožbi ugodilo.

Državna borza dela. Pri vseh podružnicah Državne borze dela v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 3. do 9. septembra 1922. dela 213 moških in 111 ženskih delovnih moči. Delodajalci so pa iskali 186 moških in 99 ženskih delovnih moči. Posredovanj se je izvršilo 125. Promet od 1. januarja do 9. septembra 1922. izkazuje 27.691 strank, in sicer 13.720 delodajalcev in 13.971 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 8.195. — Dela iščejo: kovinarji, kolarji, čevljarji, peki, mlinarji, mesarji, natararji, nata-

karice, trgovski sodrudniki, prodajalke, tovarniški delavci, tovarniške delavke, sluge, krojači, šivilje, pisarniške moči, vrtnarji, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: rudarji, mizarji, elektromonterji, tesarji, drvarji, zidarji, kleparji, kovači, pleskarji, likarice, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

Državna borza dela. Pri vseh podružnicah Državne borze dela v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 1. do 7. oktobra 1922. dela 278 moških in 141 ženskih delovnih moči. Delodajalci pa iskali 228 moških in 116 ženskih delovnih moči. Posredovanj se je izvršilo 263. Promet od 1. januarja do 7. oktobra 1922. izkazuje 30.373 strank, in sicer 15.016 delodajalcev in 15.357 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 9.164. — Dela iščejo: ključavničarji, železostugarji, kovači, peki, mlinarji, mesarji, krojači, šivilje, trgovski sodrudniki, sodrudnice, sluge, tovarniški delavci, delavke, dninarji, dninarice, šoferji, kemič. teh. laboranti, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: rudarji, gozdni delavci, mizarji, zidarji, čevljarji, elektromonterji, ključavničarji, kleparji, pleskarji, sedlarji, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

Velik meteor. Gotovo je vsakdo izmed naših čitateljev že imel priliko opazovati, kako se utrinjajo zvezde. Tak utrinek ni nič drugega, nego kos dotične zvezde, ki se iz kakršnegakoli vzroka odkruši in pade v svetovni prostor. Pri tem je mogoče troje. Ta del lahko začne kot nova zvezda samostojno krožiti v svetovnem prostoru, lahko pade na kako drugo zvezdo ali pa pade na našo zemljo, pravimo mu meteor. Tak velik meteor so v zadnjem času opazili v New Jerseyu v Ameriki. Pojavil se je na nebu kot velika ognjena kepa, ki je nosila za seboj žareč rep, sličen onemu pri tako zvanih zvezdah repatih. Opazovali so ljudje pojav okrog devete ure zvečer. Nenadoma je meteor eksplodiral s tako strašnim pokom, da je bilo čuti šum na razdaljo 30 milj naokrog. Naslednje jutro so začeli iskati po okolici, da bi našli kose razpočenega meteorja, vendar se jim doslej to še ni posrečilo. To pa vsled tega ne, ker pada meteor na zemljo s strašansko brzino in se pri padcu seveda zarine po več metrov globoko v tla. V bližini mesta, kjer se je meteor razpočil, je bil tako močan duh po žveplu, da so si morali ljudje tiščati nosove. To je dokaz, da so zvezde sestavljene iz istih tvarin kakor naša zemlja.

Slabokrvnost ali bledičnost je pogostokrat prvi začetek težke bolezni. Sama na sebi je ta bolezen nekaj povsem neopasnega in navadnega, če pa jo zanemarjamo, ima lahko zelo hude posledice. Mestni otroci so navadno blede polti; ako jih pošlješ na kmete, kjer imajo dovolj čistega zraka, jim lica kmalu zdravo pordeče. So pa tudi taki ljudje, ki so blede, dasi imajo dovolj krvi in so zdravi. Slabokrvni je oni človek, ki mu ni blede samo koža, nego tudi zobno meso in očesna mrenica; poleg tega mu je koža uvela in suha. Toda ne samo suh, tudi debel človek je lahko slabokrvni. Slabokrvne ljudi hitro in zelo utruja telesni in duševni napor, razburja jih vsaka malenkost, pogosto jih boli glava, vrti se jim v glavi ter se celo onesveščajo. Navadno imajo tudi slab tek in prebavljajo neredno. Glavni sredstvi proti slabokrvnosti sta sveži zrak in dobra tečna hrana, zlasti mleko, močnate jedi in zelenjava.

Posebno se je treba ozirati na slabokrvnost pri otrocih. Navadno se pokaže slabokrvnost in šibkost otrok v razdraženosti in slabi volji, ki se loti otroka pri vsaki malenkosti. Ako postane tak otrok razposajen, treba

staršem posebnega potrpljenja in premišljenega ravnanja, da spoznajo, kako treba prav ravnati z njim. Prevelika strogost ni na mestu, vendar pa tudi popustljivost ne sme segati predaleč. Vsekakor je treba dobro preštudirati otrokovo stanje ter ga ne takoj kaznovati, saj čestokrat izvira otrokova sitnost in razdraženost iz njegove telesne nemoči in šibkosti. Tako šibko telo tudi nima zadosti duševne moči, da bi se prevladalo, in prihaja pogostokrat odtod pretirana občutljivost nekaterih ljudi. Pogostokrat odtod pretirana občutljivost nekaterih ljudi. Skrbimo pravočasno, da odgojimo zdrave, krepke otroke; le zdravo telo more kljubovati vsem nezgodam in more odgovarjati vsem zahtevam, ki jih stavi dandanes življenje človeku.

Izdajatelj konzorcij «Obrtnega Vestnika».

Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

Fotografski in umetno slikarski atelje Avg. Černe

Celje, Ljubljanska cesta 10 (prej V. Pick)

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Cene najnižje. Poveča po vsaki sliki. Slika v olju, akvarel, pastel, po naravi in po vsaki sliki, fotografira za društva najceneje. Restavrira stare umetnine za muzeje, galerije, cerkve, privatnike itd. itd.

Za fotografe znižane cene.

Kreditno društvo

Mestne hranilnice ljubljanske

dovoljuje posojila

na menice in kredite

v tekočem računu

vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam

JADRANSKA BANKA

Beograd.

Dionička glavnica: Din 60,000.000.—

Rezerva: Din 30,000.000.—

PODRUŽNICE:

Bled,	Jesenice,	Prevalje,
Cavtat,	Korčula,	Sarajevo,
Celje,	Kotor,	Šplit,
Dubrovnik,	Kranj,	Šibenik,
Hercegnovi,	Ljubljana,	Tržič.
Jelsa,	Maribor,	Zagreb.
	Metković,	

— AMERIKANSKI ODIO —

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Afiliirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zader.
Frank Sakser State Bank, Cortlandt Street 82,
 New-York City. **Banko Jugoslavo de Chile,**
 Valparaiso, Antofogasta, Punta Arenas, Puerto Natalos,
 Porvenir.

Obrtna banka

v Ljubljani

Kongresni trg št. 4

Telefon št. 508

Telefon št. 508

Račun pri poštno-ček. zavodu št. 12.051

Daje kredite v obrtne surhe po izrednih pogojih, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo počenshi s 1. novembrom 1922. za pol odstotka

višje, torej s

5%

od dne vloge do dne dviga.

M. Kuštrin, Ljubljana

Tehniško in elektrotehniško podjetje

Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in debelo. — Velika zaloga vseh vrst gumija, kolesne in avtomobilske pnevmatike. — Na razpolago je hidravlična stiskalnica za demontiranje železnih in namontiranje gumijastih obročev.

Glavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz svetovnoznane tov. Walter Martiny v Turinu

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta 2, tel. 588.
 Brzojavi: Kuštrin Ljubljana.

Podružnice: Ljubljana, Dunajska cesta 20, tel. 470. — Maribor, Jurčičeva ulica 9, tel. 133. — Beograd, Knez Mihajlova ulica 3.